

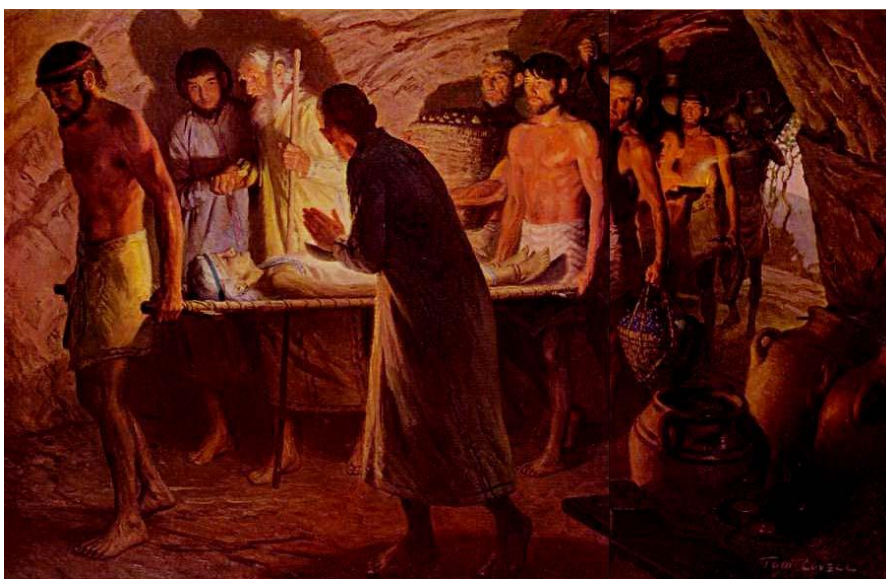

4. Pochovávať mŕtvych – odpúšťať

Motivačný príbeh na úvod (vybrať alternatívu A alebo B)

A. Biblický príbeh – Gn 23

Dní Sárinho života bolo stodvadsaťsedem rokov. Tolko žila Sára. Sára zomrela v Arbe, čiže v Hebrone, v krajine Kanaán. I šiel Abrahám, aby ju oželel a oplakal.

Potom Abrahám vstal od svojej mŕtvej a hovoril Hetejcom: „Ja som len prišelec a hosť u vás. Prepustte mi u vás miesto na dedičné pohrebisko, aby som mohol pochovať svoju mŕtvu.“ Hetejci mu však odpovedali: „Počúvaj, pane! Ty si ako Božie knieža medzi nami: V najlepšom našom hrobe môžeš pochovať

svoju mŕtvu. Nik z nás ti nebude brániť, aby si pochoval svoju mŕtvu v jeho hrobe.“ Tu Abrahám vstal, hlboko sa poklonil pred obyvateľmi krajiny, pred Hetejcami, a povedal im: „Keď súhlasíte, aby som si pochoval svoju mŕtvu, nuž vypočujte ma a prihovorte sa za mňa u Seorovho syna Efrona, aby mi prepustil jaskyňu v Makpele, ktorá je jeho a je na konci jeho pozemku. Nech mi ju dá vo vašej prítomnosti na dedičné pohrebisko za plnú cenu.“ Efron však sedel medzi Hetejcami.

Hetejec Efron odpovedal Abrahámovi v prítomnosti Hetejcov, totižto všetkých tých, čo prišli k bráne svojho mesta takto: „Nie tak pane! Počuj ma: Tento pozemok ti darujem. A dávam ti aj jaskyňu, ktorá je na ňom. V prítomnosti synov môjho ľudu ti ju dávam. Pochovaj si tam svoju mŕtvu!“ Abrahám sa opäť poklonil pred obyvateľmi krajiny a takto hovoril Efronovi v prítomnosti obyvateľov krajiny: „Nie tak, pane, počúvaj ma! Za pozemok ti zaplatím, vezmi to odo mňa a potom tam pochovám svoju mŕtvu!“ Efron na to odvetil Abrahámovi: „Len ma počuj, pane! Pozemok za štyristo šeklov striebra, čo je to medzi mnou a tebou? Len si pochovaj svoju mŕtvu!“ Abrahám súhlasil s Efronom a Abrahám odvážil Efronovi tolko striebra, koľko on pred Hetejcami spomenul: štyristo šeklov striebra podľa bežnej váhy. Takto Efronov pozemok, ktorý bol v Makpele východne od Mamre - pozemok i jaskyňa so všetkými stromami, ktoré boli na pozemku vôkol všetkých jeho medzí -, prešiel právoplatne na Abraháma ako majetok v prítomnosti Hetejcov, všetkých tých, čo prišli k bráne svojho mesta. Potom Abrahám pochoval svoju ženu Sáru v jaskyni na pozemku v Makpele, východne od Mamre, čiže v Hebrone, v krajine Kanaán. Takto sa pozemok a jaskyňa, ktorá bola na ňom, dostala od Hetejcov Abrahámovi za dedičné pohrebisko.

B. Príbeh zo života

V kláštore mníšskeho rádu zomrel jeden mních. Mnísi sa zhromaždili v kostole pri rakve zosnulého, aby sa s ním rozlúčili a predstavený podľa kláštorného zvyku sa pýtal: „Brat (meno).“ Brat odpovedal: „Tu som. Prítomný!“ Predstavený povedal mená všetkých bratov v komunite. Povedal aj meno zosnulého brata

a po jeho vyslovení, zostalo veľké ticho. V tom tichu sa mnísi modlili za zosnulého. Po dlhšej dobe predstavený pokračoval: „Ježiš Kristus.“ Všetci bratia odpovedali: „Prítomný. Kristus medzi nami!“ A zaspievali pieseň na oslavu zmŕtvychvstalého Krista. A zažali si sviece od veľkonočného paškála.

Učenie Cirkvi a prepojenie do života

Kresťanský pohreb je liturgickým slávením Cirkvi. Služba Cirkvi tu má za cieľ jednak vyjadriť účinné spoločenstvo so zosnulým a jednak umožniť na ňom účasť spoločenstvu zidenému na pohrebe a ohlasovať mu večný život. (KKC 1684)

Pohrebné obrady (Ordo exsequiarum) rímskej liturgie predkladajú tri druhy slávenia pohrebu zodpovedajúce trom miestam, na ktorých sa pohreb koná (dom, kostol, cintorín), a dôležosti, akú mu pripisuje rodina, miestne zvyky, kultúra a ľudová nábožnosť. Konečne, priebeh pohrebných obradov je spoločný všetkým liturgickým tradíciám. (KKC 1686)

Hlboko symbolické gestá pri rozlúčke so zosnulým nás upriamujú na to, čo je v našom živote najpodstatnejšie – život s Kristom vo večnosti. Láska nás ženie prejavíť zosnulému nielen úctu, ale aj vďačnosť, modlitbu, dôstojné obrady... Smrť je moment, keď sa nás dotýka večnosť. Túžim vo svojom vnútri urobiť niečo „na viac“. Rád by som zadosťučinil to, že nie vždy som mal toľko lásky, pozornosti a vďačnosti k zosnulému za jeho pozemského života.

Abrahám prichádza k Hetejčanom, lebo chce pochovať „svoju mŕtvu“. „Oželel a oplakal ju.“ Sväté písmo tu krásne naznačuje lásku Abraháma k Sára. Podľa významového slovníka slovenského jazyka slovo „oželiť“ znamená smútiť, žialiť, žalostiť, ľutovať, pociťovať smútok, žiaľ, ľútosť. Tu sa nám natíska prepojenie – odpustiť. Abrahám najprv urobil to duchovné. A keď si urobil najprv duševnú povinnosť „oželiť a oplakať svoju mŕtvu“, ide za Hetejcami a prosí ich o dedičné pohrebisko – telesná povinnosť. Hetejci mu preukazujú lásku a úctu: si ako Božie knieža medzi nami..., nik nebude ti brániť pochovať v jeho hrobe..., a Efron ide ešte ďalej: tento pozemok ti darujem. Abrahám aj napriek veľkodušnosti Hetejcov zaplatí Efronovi za pohrebisko štyristo šeklov striebra.

Katechézy o skutkoch milosrdenstva

U Abraháma sú obidva rozmery: želiť: ľutovať, odpustiť - a pochovať „svoju mŕtvu“. Poučme sa od Abraháma: začína duchovným záležitosťami. Mal čo odpustiť Sáre? Keď pozorne čítame knihu Genezis, tak mal. Sára mala veľa vlastností, ktoré zraňovali blízkych v jej okolí: celý príbeh o jej služke Agar. Abrahám želie a potom pochováva svoju mŕtvu. V každodennom živote sa stretávame, že aj roky po pohrebe ľudia nosia v sebe horkosť neodpustenia, lebo neoželeli a neoplakali svojich mŕtvych. Preto môžeme konštatovať, že je ľahšie mŕtveho pochovať, ako mu odpustiť. No Boh cez Abraháma nám hovorí, čo treba urobiť skôr. On najprv oželel a potom pochoval.

To isté je aj v komunite mníchov. Uvedomujú si, že tu žiadne prázdne miesto nie je! Je tu Ježiš Kristus. Náš život sa smrťou nekončí, len sa mení.

Pohrebné obrady obsahujú štyri základné časti (KKC 1687 – 1690):

1. Privítanie spoločenstva. Slávenie sa začína pozdravom viery. Príbuzní zosnulého sa privítajú slovami „útechy“ (v zmysle Nového zákona: sily Ducha Svätého v nádeji). Modliace sa spoločenstvo, ktoré sa zhromaždilo, očakáva tiež „slová večného života“. Smrť jedného člena spoločenstva (alebo výročie smrti, či siedmy alebo tridsiaty deň po smrti) je udalosť, ktorá má presahovať perspektívy „tohto sveta“ a pritiahnúť veriacich do opravdivých perspektív viery vo vzkrieseného Krista.

2. Liturgia slova počas pohrebu vyžaduje pozornejšiu prípravu aj preto, lebo v zidenom zhromaždení môžu byť veriaci, ktorí sa zriedka zúčastňujú na liturgii, a priatelia zosnulého, ktorí nie sú kresťanmi. Najmä homília sa má vyhýbať forme a štýlu pohrebnej chváloreči a má objasniť tajomstvo kresťanskej smrti vo svetle vzkrieseného Krista.

3. Eucharistická obeta. Ak sa slávenie pohrebu koná v kostole, Eucharistia je srdcom veľkonočnej skutočnosti kresťanskej smrti. Vtedy Cirkev vyjadruje svoje účinné spoločenstvo so zosnulým: prináša Otcovi v Duchu Svätom obeť Kristovej smrti a zmŕtvychvstania a prosí ho, aby jeho dieťa bolo očistené od svojich hriechov a ich následkov a bolo pripustené k veľkonočnej plnosti hostiny Kráľovstva. Takto slávenou Eucharistiou sa spoločenstvo veriacich a osobitne rodina zosnulého učí žiť v spoločenstve s tým, „ktorý usnul v Pánovi“, a to tak, že prijíma Kristovo telo, ktorého je on živým údom, a potom sa za neho a s ním modlí.

4. Posledným rozlúčením (posledným zbohom – „s Bohom“) odporúča Cirkev zosnulého Bohu. Je to „posledné... rozlúčenie, pri ktorom kresťanské spoločenstvo pozdravuje svojho člena, prv než sa jeho telo vynesie alebo pochová“. Byzantská tradícia to vyjadruje bozkom na rozlúčku zosnulému: Tento záverečný pozdrav „sa spieva preto, že odišli z tohto života a odlúčili sa od neho, ale aj preto, že jestvuje spoločenstvo a zjednotenie, lebo smrťou vôbec nebudeme odlúčení jedni od druhých. Veď všetci ideme tou istou cestou a zaujmeme to isté miesto a nikdy nebudeme od seba odlúčení, lebo budeme žiť pre Krista. Aj teraz sme spojení s Kristom, kráčajúc k nemu... Všetci veriaci budeme spolu s Kristom.“

Rozličné pohrebné obrady vyjadrujú veľkonočný ráz kresťanskej smrti a zodpovedajú situáciám a tradíciám jednotlivých krajín, aj čo sa týka liturgickej farby. (KKC 1685)

V našich krajoch sa stretávame s tradíciou pohrebnej hostiny. Predpokladom sedenia za jedným stolom je však vzájomné ospravedlnenie a odpustenie. Lebo v rodinách to tak chodí, že tí, ktorí sú si najbližší, si síce vedia najviac ublížiť, ale mali by si vedieť aj najrýchlejšie a najúprimnejšie odpustiť. Slovenské príslovie znie: O mŕtvych len dobre. Kar – pohrebná hostina má byť stretnutím sa rodiny a priateľov, posilnením sa v kresťanskej viere na večný život. Má byť dôstojnou vďakou za pozemský život. No niektorým sa natískajú mnohé otázky a konštatovania:

Ako mám ďakovať za niekoho, kto mi ublížil? Kto mi neprejavil toľko lásky, koľko som čakal/a? Nepozvali toho... Len takú truhlu... kvety... vence... Celý život drel na nich a len taký pohreb mu vystrojili...

Pamätajme a poučme sa: Aký život – taká smrť! Čo vidíš na druhom – čakaj na seba!

Tu na zemi je miesto pre skutky lásky a milosrdenstva. Máme milióny príkladov počas dejín: kresťanka z Joppe Tabita – Dorkas, ktorá „vynikala dobrými skutkami a almužnami, ktoré dávala“ a ktorú vzkriesil sv. Peter, lebo: „Obstúpili ho s plačom všetky vdovy a ukazovali mu sukne a šaty, čo im urobila Dorkas, kým bola medzi nimi.“ (Sk 9, 36 – 43)

Návrhy na konkrétne aktivity:

- Denne sa pripravovať na svoju smrť a prechod do večnosti: modlitba, Eucharistia, sviatosť zmierenia, konanie dobrých skutkov, prosiť Pána o dar odpustenia a zmierenia sa so svojimi.
- Často sa zúčastňovať na kresťanskom pohrebe. Povzbudzovať aj iných k účasti – všetky vekové kategórie. Aj deti sa majú zúčastniť na pohrebe: majú právo sa rozlúčiť so svojimi príbuznými, modliť sa, vnímať atmosféru pohrebu... Umožnime aj chorým a starým sa zúčastniť pohrebu.
- Pri modlitbe „Otče náš“ si viac uvedomím: a odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojím vinníkom. To isté pri modlitbe „Zdravas“ – teraz i v hodinu smrti našej.
- Často si vzbudím akt dôvery: Ježišu, dôverujem ti.
- Zomierajúceho budem sprevádzať modlitbami a zavolám mu kňaza.

Upevnenie vedomostí – pracovný list.

„Ja som vzkriesenie a život.

Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie.

A nik, kto žije a verí vo mňa, neumrie naveky.“

(Jn 11, 25 – 26)